

5. De Uruk-vaas

Inanna was godin van de planeet Venus. Een godin van Venus was in de oudheid altijd betrokken bij de voortplanting. Inanna's standaard, de gestileerde dadelboom, stond symbool voor deze magische seksuele kracht en het teken van de dadelboom werd daarom ook gebruikt om Inanna's naam in het spijkerschrift te noteren. Ook op de beroemde Uruk-vaas uit het Sumerië van 5000 jaar geleden (zie afbeelding) vinden we in het bovenste segment de standaarden van Inanna. Daardoor weten we dat deze vaas gewijd was aan Inanna, de hoofdgodin van Uruk.

Een processie naar de tempel van Inanna

Deze vaas is een van de kostbaarste voorwerpen van de oude Sumerische beschaving die tot in onze tijd bewaard is gebleven - het pronkstuk van het Bagdad-museum. Het voorwerp was in de jaren dertig van de vorige eeuw door Duitse opgravers gevonden op het Eanna-complex in Uruk. Hij lag opgeborgen in een zogenaamd verzameldepot, tussen allerlei andere stukken die vermoedelijk uit een tempel van Inanna afkomstig waren. De opgravers dateren de laag waarin het depot zich bevond rond 3200 v.C. Misschien hadden de tempeldienaren destijds deze schatten daar weggestopt uit angst voor diefstal of plundering. Maar de vaas zelf kan veel ouder zijn. Hij draagt sporen van reparaties die al lang geleden zijn uitgevoerd en moet dus voor de Sumeriërs een grote betekenis hebben gehad. De vaas is ongeveer een meter hoog. Hij is gemaakt van albast, een kostbare steensoort dat van ver moest worden ingevoerd in het grondstofarme gebied aan de Perzische Golf. De vaas lijkt op alle mogelijke manieren de gulle gaven van Inanna te eren, godin van de vruchtbaarheid van de akkers en het vee.

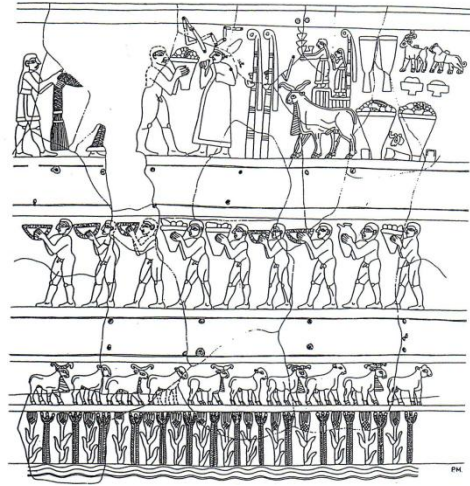
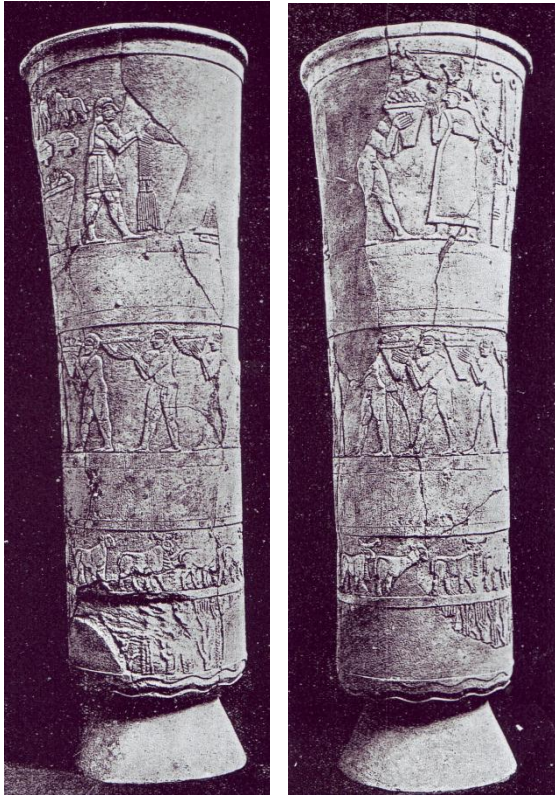
Op de buitenkant van de vaas is een ritueel gegraveerd. Een stoet offerdragers is op weg naar de tempel van Inanna, de gepluimde standaarden bovenaan verwijzen naar de aanwezigheid van de godin. Een van de offerdragers heeft een rituele tuitkan bij zich. De mannen zijn naakt, zoals vereist voor tempeldienaren die de sacrale ruimte van de godheid naderden. Zij worden gevolgd door een kudde schapen en geiten. Onderaan stroomt het water van de Eufraat-rivier, terwijl rijpe graanhalmen en dadelpalmen langs de oevers wuiven. Bovenaan staat een vrouw voor de tempel van Inanna de offerdragers op te wachten. Achter haar zien we de voorraadkamer van de tempel, die tot de nok gevuld is met rammen en lammetjes en hoge voorraadpotten. Middenin de kamer staan twee personen op een getrapte verhoging, waarnaast opnieuw de standaard van Inanna is afgebeeld. Deze constructie doet denken aan een traptempel, een voorloper van de latere ziggurat. Priesters klimmen via trappen langs de buitenkant naar boven, om zo dicht bij de hemelgoden te kunnen zijn.

Beschadiging

Door een beschadiging is de leider van de processie helaas zo goed als verdwenen. Hij was waarschijnlijk veel groter afgebeeld dan de andere personen en moet achter de voorste naakte offerdrager hebben gestaan. Hij was in elk geval een belangrijk persoon, want een dienaar houdt achter hem eerbiedig zijn lange sleep omhoog. Toen de vaas in 1936 werd opgegraven was de afbeelding nog helemaal intact. Tijdens het transport moet een stuk zijn afgebrokkeld en niemand van de archeologen kon zich later meer herinneren hoe het bovenste deel van het reliëf er precies heeft uitgezien.

Deze beschadiging is echter niets vergeleken bij de schade die de vaas opliep toen hij in april 2003 tijdens de Irak-oorlog gestolen werd uit het museum van Bagdad. Later werd hij op wonderbaarlijke wijze teruggebracht. Volgens een bericht van *The Times* werd het kostbare voorwerp op 12 juni door drie onbekende mannen van een jaar of twintig die een rode Toyota bestuurden bij het museum afgeleverd. Op internet staat hiervan een kort verslag te lezen. Toen de mannen probeerden om de vaas – die in een laken gewikkeld was – uit de kofferbak te halen, richtten de Amerikaanse bewakers hun geweren op hen. Even leek het erop dat het vijfduizend jaar oude voorwerp tot puin geschoten zou worden, schreef de krant. Maar de mannen trokken het laken weg en lieten de veertien brokstukken zien die nog van de vaas over waren.

Hoe de vaas er nu voorstaat is niet bekend. De directeur van het Bagdad-museum is gevlucht en het museum is nog altijd gesloten.

Vaas van Uruk. Ca. 3000 v.C. (Nationaal Museum van Irak, Bagdad, IM 190606)
Een tekening van de Uruk-vaas (W 14873). (Schmandt-Besserat, 2000, p. 43)